

Rachunek VAT będzie za darmo. Ale firmy i tak zapłacą za split payment

Marcin Mroziuk
marcin.mroziuk@infor.pl

Już w lipcu firmy się przekona-
ją, jak w praktyce działa podzie-
lona płatność w VAT. Biorąc pod
uwagę doniosłość tej zmiany,
trudno się dziwić, że przedsię-
biorcy mają wiele obaw i wątpli-
wości związanych z korzystaniem
z tego mechanizmu. Niepewność
firm wynika także z tego, że dopiero
teraz otrzymują od banków infor-
macje o tym, jak będą funkcjonować
rachunki VAT. A jak zwykle, i w tym
przypadku diabeł tkwi w szczegó-
łach, dlatego w odpowiedziach na
nasze pytania Ministerstwo Finan-
sów wyjaśnia istotne kwestie do-
tyczące technicznych aspektów
stosowania split paymentu. Z pew-
nością powinno to ułatwić podat-
nikom podjęcie świadomej decyzji
o skorzystaniu z podzielonej płat-
ności. Trzeba przy tym pamiętać, że
to nabywca będzie miał pełną swo-
bodę w stosowaniu split paymen-
tu. Skutki jego wyboru poniesie zaś
sprzedawca. W takim przypadku ten
ostatni otrzyma bowiem środki na
rachunek VAT i będzie miał ogranic-
zone możliwości dysponowania
nimi. Z kolei chęć wykorzystania
tych środków wpłynie na jego de-
cyzję o dołączeniu do mechanizmu.
Zdaniem ekspertów będzie to wy-
woływać transakcje łańcuchowe,
powodujące wzrost liczby firm ko-
rzystających z podzielonej płatności.

Jednocześnie zwracamy uwagę
na dodatkowe koszty i zagrożenia
wiążące się z tym mechanizmem.
Szczególnie dotkliwy dla firm może
się okazać brak możliwości dokony-
wania przelewów zbiorczych w sys-
temie split payment. Konieczność
opłacania każdej faktury osobno
oznacza bowiem nie tylko znacznie
więcej pracy dla działów księgowo-
ści, ale również ponoszenie przez
przedsiębiorców znacznie wyższych
opłat bankowych z tego tytułu. Eks-
perci wskazują również na możli-
wość niekorzystnego wpływu split
paymentu na kondycję finanso-
wą przedsiębiorstw oraz ryzyko wy-
stąpienia zatorów płatniczych. Po
raz kolejny ekonomiczne skutki
uszczelniania systemu podatkowe-
go poniosą więc firmy. ©

**LUKASZ
ZALEWSKI**
lukasz.zalewski@infor.pl

Brak możliwości przelewów zbiorczych to koszty

**Już za dwa tygodnie zaczną działać do-
browolna podzielona płatność w VAT. To
rewolucja w tym podatku, bo nabywca
będzie przelewał sprzedawcy kwotę net-
to, a podatek będzie trafiał na specjalne
konto VAT**

Ministerstwo Finansów zachęca do korzy-
stania z podzielonej płatności. Niektóre
spółki Skarbu Państwa (np. Lotos) już zade-
klarowały, że od 1 lipca będą stosowały split
payment. Tymczasem eksperci przyznają,
że rozwiązania, które zaczną obowiązywać
już za dwa tygodnie, oznaczają dla firm do-
datkowe koszty. Oczywiście założenie i pro-
wadzenie konta VAT będzie darmowe, bo to
gwarantuje zmieniona ustawa z 29 sierpnia
1997 r. - Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2017 r.
poz. 1876 ze zm.; dalej: prawo bankowe).
Arkadiusz Szwak ze Szwak i Spółka zwraca
jednak uwagę, że split payment zakłada
opłacanie każdej faktury osobnym prze-
lewem. Co prawda rachunki VAT mają być
darmowe, ale przelewy już nie.

- Będzie też więcej pracy dla osób, które
zajmują się księgowością. W firmach korzy-
stających z zautomatyzowanych przelewów
do potrzeb płatności podzielonych konieczne
będzie dostosowanie informatycznych syste-
mów oraz przypisanie dla każdego dostawcy
nowego rachunku bankowego do rozliczeń
VAT - wskazuje Arkadiusz Szwak. Dodaje,
że oznacza to również więcej operacji do za-
księgowania z wyciągów bankowych. Wysokie
wydaje się ryzyko pomyłki przy podziale
kwot netto i brutto oraz księgowaniu dzie-
siętych faktur dziennie. - Niewątpliwie split
payment wiąże się z dodatkowymi kosztami,
które dla mikro-, małych i średnich przed-
siębiorców mogą okazać się dużym obciąże-
niem, co budzi ich obawy - przyznaje ekspert.

Dodatkowe koszty wiążą się też z brakiem
możliwości przekazywania przele-
wów zbiorczych. - Dla firm, które realizują
dziennie kilkaset czy kilka tysięcy przele-
wów, przygotowanie ich manualnie i pojed-
ynczo, a nie jak to ma miejsce dziś - auto-
matycznie przez system księgowy, to znaczny
i kosztowny problem - mówi Dorota Pokrop,
partner w EY. Jej zdaniem brak przelewów
zbiorczych może skutecznie zniechęcić po-
datników do korzystania ze split payment,
chyba że sytuacja zmusi ich do stosowania
podzielonej płatności.

Agnieszka Bieńkowska, doradca podatkowy
i partner w Gekko Taxens Doradztwo Podat-
kowe, zauważa, że zwiększy to istotnie kosz-

ty związane z obsługą split payment - zarów-
no jeśli chodzi o same koszty opłat bankowych
(mimo że według zapowiedzi MF przedsię-
biorcy mieli nie być narażeni na dodatkowe kosz-
ty bankowe z tego tytułu), jak i o samą obsłu-
gę administracyjną płatności wewnątrz firm
- np. zamiast jednego przelewu trzeba będzie
wypełnić 5 albo 50.

Andrzej Nikończyk, doradca podatkowy
i partner w KNDDP, dodaje, że obecnie często
jest tak, że firma zbiera faktury z danego
miesiąca dla tego samego podatnika i płaci
je raz. - To wygodne i zmniejsza koszty ope-
racyjne - tłumaczy. Natomiast po zmianach,
od 1 lipca, w komunikacie przelewu w syste-
mie split payment trzeba będzie podać num-
er faktury, a więc nie będzie można po-
dać kilku faktur.

Ministerstwo Fi- nansów w odpowie- dzi z 11 czerwca br.

wyjaśniło DGP, jakie będą konsekwen-
cje dokonania zbiorczej płatności split
payment, gdy w komunikacie przelewu
zostanie podany tylko jeden numer fak-
tury. - W takim przypadku mechanizm
ochronny wynikające ze stosowania split
payment (art. 108c ustawy o VAT) będą
miały zastosowanie wyłącznie do kwoty
odpowiadającej kwocie podatku wyni-
kającej z tej konkretnej faktury, której
numer został wskazany w komunikacie
przelewu" - stwierdził resort.

Zdaniem ekspertów warto byłoby, żeby
MF uzgodniło z bankami format przele-
wu, który umożliwiłby płatności zbiorcze,
a jednocześnie zawierałby wszystkie nie-
zbędne dla fiskusa informacje. - Przed-
siębiorcy chcieliby, aby jeden komunikat
przelewu mógł obejmować płatność za
więcej niż jedną fakturę - mówi Agnieszka
Bieńkowska. Zdaniem Doroty Pokrop,
aby to zrobić, nie trzeba nawet zmieniać
przepisów.

Firmy zgłaszają też wiele proble-
mów praktycznych. Wciąż dużo z nich
nie wie, jak korzystać z nowego mecha-
nizmu. Dorota Pokrop zwraca uwagę,
że banki dopiero teraz, na niecały mie-
siąc przed wejściem w życie nowych prze-
pisów, informują swoich klientów, jak
to będzie w praktyce wyglądało, jakie
wyciągi bankowe będą otrzymywali itd.
- Podatnicy próbują ustalić, jakie pro-
cedury rachunkowe powinni zmienić, jak-
ie nowe konta księgowe otworzyć. Boją
się błędów w przelewach, np. w kwotach
czy numerach faktur, bo przecież bank
nie będzie nic weryfikował - wskazuje
ekspertka.

A Arkadiusz Szwak i Dominika Hermann
ze Szwak i Spółka dodają, że poważne oba-
wy dotyczą też wystąpienia zatorów płat-
niczych i niekorzystnego wpływu split

payment na kondycję finansową przedsiębiorstw. - Dla firm stosujących niewielką marżę i krótkie terminy płatności dla odbiorców, czyli zależnych od szybkich wpłat od kontrahentów, nowy mechanizm może okazać się zabójczy dla płynności finansowej - mówią eksperci. Wskazują, że przed największym wyzwaniem staną mali i średni przedsiębiorcy, którzy działają zwykle na granicy opłacalności albo cały wypracowany zysk przeznaczają na inwestycje. - Dotychczas firmy mogły swobodnie dysponować środkami finansowymi pochodzącymi z podatku VAT. Od 1 lipca będą musiały znaleźć nowe źródła finansowania na pokrycie luki płynnościowej - podkreślają.

Przy czym nie budzi wątpliwości, że cel jest szczytny. Podzielona płatność jest wprowadzana po to, aby uszczelnić system podatkowy. Ministerstwo Finansów szacowało, że w ciągu 10 lat budżet państwa może dzięki temu rozwiązaniu zyskać 89 mld zł. Resort chce też jeszcze przed startem split payment uszczelnić ewentualną lukę w nowym systemie. W projekcie nowelizacji ordynacji podatkowej oraz niektórych innych ustaw znalazła się propozycja, aby szef Krajowej Administracji Skarbowej mógł nakładać blokady na rachunki VAT. Obecnie może on blokować rachunki rozliczeniowe na 72 godziny, a później na kolejne 3 miesiące. Wszystko po to, aby zapobiegać wyłudzeniom VAT. Po zmianach, nad którymi pracuje już Sejm i które mają zacząć obowiązywać już od 1 lipca br., szef KAS będzie więc mógł blokować również środki zgromadzone na kontach VAT.

Ekspert podkreśla jednak, że aby rozwiązać niektóre problemy, potrzebne są kolejne zmiany ustawowe. Jak mówi Andrzej Nikończyk, przede wszystkim dotyczy to możliwości przelewania VAT pomiędzy rachunkami VAT tego samego podmiotu w różnych bankach oraz dopuszczenia zbiorczych płatności za faktury i wpisywana wielu numerów faktur do komunikatu. Obecne regulacje wykluczają taką możliwość.

Mechanizm nie taki dobrowolny

Sprzedawca niezainteresowany podzielną płatnością może zostać postawiony przed faktem dokonanym. Wystarczy, że w tym systemie zechce przelewać pieniądze jego kontrahent. Wtedy podatek wbrew jego woli i tak trafi na specjalny rachunek VAT, a o odzyskanie tych pieniędzy trzeba będzie wystąpić do US każdorazowo

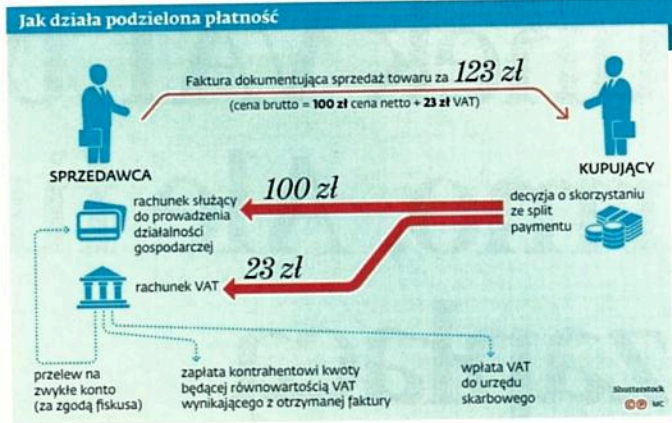
Banki i SKOK-i założą takie rachunki wszystkim podatnikom VAT. Podzielona płatność będzie bowiem dotyczyła wyłącznie transakcji między podatnikami VAT i rozliczanych w polskim złotym. Każdy podatnik będzie więc dysponował rachunkiem rozliczeniowym służącym do prowadzenia działalności gospodarczej (konto podstawowe), a także rachunkiem VAT. Zasadniczo na to ostatnie konto będzie wpływała kwota VAT od nabywców towarów i usług.

Zgodnie z ustawą z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1221 ze zm.; dalej: ustawa o VAT) o tym, czy skorzysta z podzielonej płatności, będzie decydował nabywca towarów i usług. Będzie więc mógł:

- przenieść należność za towar lub usługę wraz z kwotą podatku na zwykły rachunek kontrahenta lub
- skorzystać z podzielonej płatności i przelać kwotę netto na rachunek podstawowy kontrahenta, a kwotę VAT na rachunek VAT kontrahenta.

Zwrócić jednak uwagę, że nabywca, który zdecyduje się przenieść należność w systemie podzielonej płatności, będzie zlecał jeden przelew, a nie dwa. Będzie to tzw. komunikat przelewu. Nie będzie więc dzielił płatności - zrobi to za niego bank lub SKOK.

W komunikacie przelewu trzeba będzie podać:

- kwotę VAT (odpowiadającą całości albo części kwoty podatku wynikającej z faktury, która ma zostać zapłacona w mechanizmie podzielonej płatności),
- kwotę sprzedaży brutto (odpowiadającą całości albo części wartości sprzedaży brutto),
- numer faktury, w związku z którą dokonywana jest płatność,
- numer, za pomocą którego dostawca towaru lub usługodawca jest zidentyfikowany na potrzeby podatku (NIP).

Co ważne, pieniądze zgromadzone na koncie VAT będą własnością podatnika, ale nie będzie mógł on swobodnie nimi dysponować. Dostęp do tych pieniędzy będzie ograniczony. Z konta VAT będzie bowiem można:

- przenieść pieniądze na konto VAT należące do kontrahenta lub
- zapłacić VAT należny do urzędu skarbowego.

Trzecią opcją będzie złożenie wniosku do naczelnika urzędu skarbowego o przeniesienie środków z konta VAT na swój podstawowy rachunek rozliczeniowy. Podatnik we wniosku będzie musiał podać, jaka kwota z rachunku VAT ma zostać przekazana.

Naczelnik urzędu skarbowego będzie miał w tej sytuacji dwie możliwości:

- zgodzić się na przekazanie pieniędzy - wyda wtedy postanowienie, w którym określi wysokość środków, jaka ma zostać przekazana na podstawowe konto przedsiębiorcy; na rozpatrzenie wniosku będzie miał 60 dni;
- nie zgodzić się na przekazanie pieniędzy - wyda wtedy decyzję.

Co istotne, z ustawy o VAT (art. 108b ust. 5) wynika, że organ odmówi zgody na przekazanie środków zgromadzonych na koncie VAT w przypadku gdy:

- 1) podatnik będzie miał zaległości podatkowe w VAT - w wysokości odpowiadającej zaległości podatkowej w podatku wraz z odsetkami za zwłokę, istniejącej na dzień wydania decyzji,
- 2) zachodzi uzasadniona obawa, że:
 - zobowiązanie podatkowe z tytułu podatku nie zostanie wykonane, a w szczególności gdy podatnik trwale

nie płaci zobowiązań z tytułu VAT lub wyżywa się majątku (co może utrudnić lub udułamić egzekucję zobowiązań z tytułu podatku), lub - wystąpi zaległość podatkowa w VAT lub zostanie ustalone dodatkowe zobowiązanie podatkowe (sankcja).

Przepis (art. 108b ust. 1 i 3 ustawy o VAT), dotyczący postanowienia o zgodzie na przekazanie środków z konta VAT na zwykły rachunek przedsiębiorcy, nie określa jednak przesłanek, którymi ma kierować się naczelnik urzędu skarbowego. Z art. 108b ust. 5 ustawy o VAT można by a contrario wywnioskować, że naczelnik powinien zgodzić się na przeniesienie środków z jednego konta przedsiębiorcy na drugie, jeśli podatnik nie będzie miał zaległości w VAT oraz nie będzie obawy, że nie wykona zobowiązania podatkowego lub że powstanie zaległość. Z wypowiedzi ekspertów wynika jednak, że w praktyce może to nie być takie proste. Mało tego, specjaliści podkreślają, że należy się spodziewać, że złożenie wniosku o przeniesienie środków z konta VAT na zwykły rachunek spowoduje kontrolę u podatnika.

Powtórzmy: środki na rachunku VAT będą dalej własnością przedsiębiorcy. Oznacza to, że organy podatkowe nie będą miały do nich dostępu ani nie będą dokonywać operacji na tym koncie, mimo że podatnik nie będzie mógł dowolnie dysponować tymi środkami.

Zachęty do stosowania

Celem podzielonej płatności jest walka z oszustwami VAT. Dzięki niej oszuści mają zostać odcięci od kwot podatku. W efekcie nie będą mogli nim swobodnie dysponować i wyprowadzać z kraju za granicę. Split payment uderza więc w wyłudzenia polegające na znikającym podatniku. Co prawda - przynajmniej na razie (MF zamierza wprowadzić obowiązkowy split payment zamiast odwrotnego obciążenia, jeśli zgodzi się na to Komisja Europejska i sprawdzi się dobrowolna podzielona płatność) - split payment jest dobrowolny, ale Ministerstwo Finansów chce, aby z systemu skorzystało jak najwięcej przedsiębiorców. Dlatego ustawodawca zachęca do tego. Jak?

- W praktyce podatnicy, którzy zdecydowali się na korzystanie ze split payment, nie będą odpowiadać solidarnie ze sprzedawcą za niezapłacony podatek.
- Zapłata w systemie podzielonej płatności pozwoli też uniknąć sankcji VAT oraz podwyższonych odsetek za zwłokę, jeżeli u podatnika powstanie zaległość w VAT, a wykazany podatek naliczony w 95 proc. będzie wynikał z faktur zapłaconych w systemie split payment.
- Jeśli sprzedawca uiszcza podatek należny z rachunku VAT przed terminem zapłaty podatku, będzie mógł zapłacić mniej fiskusowi. Nie będą to jednak duże kwoty. Trzeba je będzie obliczyć według wzoru określonego w art. 108d ust. 1 ustawy o VAT.

Kolejną zachętą jest szybszy zwrot VAT - w terminie 25 zamiast standardowych 60 dni. Chodzi jednak o wnioski o zwroty na rachunek VAT, a nie na podstawowy rachunek rozliczeniowy.

Za zachętę do stosowania split payment można też uznać domniemanie działania z należytą starannością. Jak wynika bowiem z wytycznych dla urzędów skarbowych dotyczących oceny należytej staranności, jeżeli płatność na rzecz dostawcy towaru zostanie zrealizowana przy wykorzystaniu mechanizmu podzielonej płatności, to należy uznać, że podatnik dochował należytej staranności, jeżeli pozytywnie zweryfikował przesłanki formalne i nie zachodzą inne okoliczności, które w sposób jednoznaczny mogłyby wskazywać na brak dochowania należytej staranności. Przesłanki formalne wskazane w dokumencie to konieczność sprawdzenia m.in., czy kontrahent jest zarejestrowanym, czynnym podatnikiem VAT oraz czy jest zarejestrowany w Krajowym Rejestrze Sądowym lub Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG).

Oplaty za konto VAT, przelewy i oprocentowanie

Zgodnie z prawem bankowym (nowy art. 62a ust. 6-8) otwarcie i prowadzenie rachunku VAT nie wymaga zawarcia odrębnej umowy. Banki nie będą też pobierały prowizji i opłat za otwarcie i prowadzenie rachunku VAT. Natomiast pieniądze zgromadzone na rachunku VAT mogą być, zgodnie z ustaleniami stron, oprocentowane.

Z nowych przepisów nie wynika natomiast zakaz pobierania opłat za dokonywane przelewów w podzielonej płatności. Ministerstwo Finansów informowało jednak, że opłata za przelew z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności nie będzie mogła być inna od opłaty za dokonanie tradycyjnego przelewu. W uzasadnieniu projektu nowelizacji ustawy o VAT i prawa bankowego, wprowadzającej dobrowolny split payment, resort wskazał, że jeżeli bank stosuje opłatę za normalny przelew w wysokości np. 2 zł, to opłata za przelew przy mechanizmie podzielonej płatności również nie może być wyższa niż 2 zł.

Zdaniem Andrzeja Nikończyka, doradcy podatkowego i partnera w KNDP oprocentowanie rachunku VAT to marne pocieszenie dla podatników. Obecnie bowiem firmy, które dostają należność wraz z VAT od kontrahentów, mogą też środki ulokować na lokatach nocnych (overnight), zwykłych lokatach i uzyskać większe oprocentowanie tych środków niż ze zwykłego rachunku rozliczeniowego (tu praktycznie oprocentowanie jest zerowe lub minimalne).